

تایپوگرافی

حروف الفبا در هر متن نوشتاری دارای اشکال بصری متفاوتی هستند، از این رو شیوه‌های متفاوت نگاشتن هر حرف این امکان را فراهم می‌آورد که حروف در حکم نشانه‌های نوشتاری اشکال بسیار زیادی بیابند. حروف نشانه‌هایی هستند که هم به نظام‌های نشانه‌ای زبان‌شناسی و هم به نظام نشانه‌های تصویری مرتبط هستند. این ویژگی دو وجهی، نشانه‌های نوشتاری را واجد این قابلیت ساخته است که در این مقابله با استفاده از روش میان‌رشته‌ای که ترکیبی از طراحی گرافیک و نشانه‌شناسی است به تحلیل آثار تایپوگرافی فارسی پرداخته شود.

تایپوگرافی اصطلاحی است که این روزها در مجامع هنری گرافیکی زیاد شنیده می‌شود. گاهی آن را با خوشنویسی (کالیگرافی) اشتباه می‌گیرند. هرچند که استفاده از این تکنیک پیشینه حداقل ۵۰ ساله در ایران دارد. در تایپوگرافی خوانا بودن مهم است زیرا در زمینه‌ای استفاده می‌شود که اطلاع‌رسانی وجه بارز آن است، ولی در خوشنویسی زیبایی در اولویت قرار دارد.

تایپوگرافی تقریباً در همه جا وجود دارد. کافی است به گوشی تلفن، بیلبوردها، فنجان چای و ... نگاهی بیندازید می‌توانید هنر تایپوگرافی را در تمام آنها ببینید و می‌بیند که با استفاده از فونت‌ها و تنظیم و رنگ بندی آنها در کنار هم، چگونه پیام‌ها را منتقل می‌کنند. تایپوگرافی یا نویسه‌نگاری هنر و فن چیدن حروف (حروف‌نگاری) برای نمایش زبان است.

تایپوگرافی به سازماندهی فونت و متن برای کاربردهای مختلف گفته می‌شود. تایپوگرافی خود در کنار کلمات حاوی پیام‌های مختلفی است. انتخاب سبک حروف و سازماندهی آنها می‌تواند به طور موثر کل طرح را تحت تاثیر قرار دهد. در واقع تایپوگرافی هنری است که در آن طراح تلاش می‌کند با تغییر عناصر متن، مثل اندازه، فاصله حروف، شکل حروف، نوع فونت، پاراگراف‌بندی و مواردی از این دست یک‌زبان بصری را خلق کند و روشی در ارتباط تصویری می‌باشد که با حضور صنعت چاپ در عرصه انتشار کتاب به وجود آمده است. با اختراع چاپ، برای زیبا و تلطیف نمودن کلمات چاپی که خشک به نظر می‌رسیدند، حرکاتی در قسمت‌هایی از حروف و تاکید بر آن ایجاد شد.

با گسترش تایپوگرافی که تلاش در تقویت ویژگی بصری حروف و نزدیک نمودن نوشته به تصویر دارد، عده‌ای آن را با "خط‌نگاره"، "خط‌نگاری"، "کالیگرافی" و "طراحی حروف" هم راه می‌دانند. در صورتی که تایپوگرافی، هنری گرافیکی است که حروف بدنه اصلی آن را شکل می‌دهد و از فونت‌های موجود با تغییراتی که در آنها برای کشف ویژگی‌های بصری حروف انجام می‌شود، استفاده می‌کند. یونانیان باستان شکل الفبایشان را براساس اشکال هندسی همچون دایره، مربع و مثلث قرار داده و برای ایجاد نظم

در این حروف از دو خط افقی استفاده می‌کردند. این حروف تقریباً مدور با سندر ۲ و دیسندر ۳ کوچکشان این امکان را فراهم می‌کردند که نوشتن سریع‌تر صورت گیرد و به همین دلیل برای استفاده‌ی روزمره طراحی شده بودند. فرم‌های مرتبط و فاصله‌دار خط «بسکرویل» و وجود تفاوت زیاد بین علائم ریز و درشت در این خط نسبت به خط باستان، و خوانایی آن، دلیل معروف بودن آن می‌باشد.

برخلاف مسولیتی که در دنیای سنتی به خط سپرده شده بود تا با آسان‌ترین و خواناترین شکل، مفهوم خود را انتقال دهد و با اولین نگاه محتوا و مفهوم فرم یکجا به بیننده و خواننده القا شود. حال هنرمندان بدعت و شگفتی را به همراه زیبایی، از مهم‌ترین اهداف بصری انتخاب کرده‌اند، آنهم با سه اقدام مهم یعنی تغییر شکل در حروف (دفرماسیون)، اغراق در حروف (اگزجریشن) و ساده‌سازی حروف (استیلزیشن)، تا بتوان زیبایی، قدرت ارایه و روح تبلیغ‌گرایی آن را گسترش دهند.

حتی برخی از مخاطبین اروپایی گاهی اوقات این نکته را متذکر می‌شوند که ما آثار شما را که با حروف کار شده به لحاظ بار معنایی حروف، شاید برای ما قابل درک نباشد که این کلمه چیست ولی به لحاظ زیبایی‌شناسی برای ما خیلی ارزنده و قابل توجه است و بار حسی و معنایی که در آثار وجود دارد، نحوه چیدن این حروف، نحوه قرارگیری آنها و رنگ‌بندی که در این پوسترها اتفاق افتاده و هنرمند سعی کرده با استفاده از این امکانات مخاطبین را مورد دریافت پیام خودش قرار دهد، برای ما مهم است.

حروف فارسی بخاطر فرم خاصی که دارد برخلاف حروف لاتین، اگر فواصل بین حروف حذف شود و بهم نزدیک یا به یکدیگر بچسبند، خوانایی خود را از دست نداده و می‌توان فرم‌های خاصی را از ترکیب فونت‌های امروزی براساس ترکیبات خوشنویسی گذشته به وجود آورد.

مهمترین هدف تایپوگرافی، سرعت بخشیدن به ارسال هرچه سریع‌تر پیام و برقراری ارتباط بصورت زبان بصری نسبت به نوشتار عادی می‌باشد. به عنوان یک طراح، شما همیشه در طراحی‌های خود از متن استفاده می‌کنید. پس دانستن اصول تایپوگرافی برای شما اهمیت زیادی دارد. تایپوگرافی یکی از اجزای مهم و هسته‌ای طراحی و یکی از راه‌های اصلی و اولیه برای برقراری ارتباط است که از نسل‌های گذشته بر جای مانده و طی قرن‌ها دستخوش تغییراتی شده که باعث بهبود و پیشرفت آن نیز شده است. امروزه هزاران نوع مختلف فونت و حرف با سبک‌های مختلف را می‌توان از طریق اینترنت پیدا کرد. کاربرد آنها متفاوت است و یکی از ارکان مهم طراحی، تجارت و بازاریابی به شمار می‌روند. اگر از قواعد تایپوگرافی به‌درستی استفاده شود، می‌تواند در جذابیت و کیفیت نهایی اثر تأثیر بسیار خوبی داشته باشد.

قبل از ورود کامپیوتر، بیشتر آثار در محدودیت قلم شکل گرفته و طراحان از خوشنویسی یا طراحی قلم خاص برای آن اثر استفاده کرده‌اند ولی پس از ورود کامپیوتر و طراحی‌های تقریباً متنوع حروف از این محدودیت تا حدودی کاسته شده است. شگردهای حساسیت‌بخشیدن به حروف در آثار تایپوگرافی را می‌توان این‌گونه ذکر کرد: مثبت و منفی - حذف بخشی از حروف - برش خوردن، جابه‌جای قسمت‌های برش‌خورده - تکرار یک حرف یا قسمتی از یک حرف و کلمه در کل یک ترکیب - روی هم افتادن کلمات - تغییر اندازه از قوت به ضعیف یا از تاریک به روشنی - اضافه کردن یک عنصر بصری به کلمه یا یک حرف از کلمه کار روی علایم نشانه‌گذاری - ویژه‌کردن و مشخص کردن قسمتی از یک کلمه یا جمله - استفاده از رنگ یکی از بزرگ‌ترین محدودیت‌های حروف فارسی به نسبت حروف لاتین این نکته است که «حروف و کلمات لاتین، جدا از وجه خبری دارای اشکال بصری می‌باشند، برای مثال حروف A می‌تواند برداشتی از کوه یا مداد به ما بدهد» در حالی که فونت فارسی فاقد این امکان ویژه می‌باشد.

اصول مهم در تایپوگرافی

از آنجا که تایپوگرافی اهمیت بالایی در تجارت و بازاریابی و تبلیغات دارد شما باید با اصول طراحی آن آشنا شوید لذا ما در ادامه برخی از نکات مهم آن را بیان می‌کنیم.

- شناخت فونت‌های مختلف یکی از مهم‌ترین کارهایی است که قبل از شروع کار باید انجام دهید. هر اندازه شما بیشتر با انواع فونت آشنا باشید در حین کار راحت‌تر و بهتر می‌توانید تصمیم‌گیری کنید.
- یکی از اشتباهات رایج این است که اغلب فونت را با سبک حروف یکی می‌دانند، اما این دو با هم متفاوت می‌باشند. سبک حروف شکل ظاهری و سبکی است که یک فونت نشان داده می‌شود. سبک‌های مختلف هر فونت را ببینید و با آنها آشنا باشید.
- به فاصله‌ی بین خطوط متن توجه داشته باشید. فاصله‌ی بین خطوط باید به درستی تنظیم شوند تا خوانایی متن حفظ شود. برای تمام متن‌ها در تایپوگرافی فاصله‌ی بین خطوط یکسان نمی‌باشند و باید بنا به سلیقه و نظر طراح در مورد آن تصمیم‌گیری شود.
- با کم و زیاد کردن فاصله‌ی بین حروف در تایپوگرافی می‌توان به زیبایی آن کمک کرد. با توجه به جایگاه و اهمیت حروف در یک متن فاصله بین آن‌ها را کم یا زیاد کنید. توجه به خوانایی را در این کار در تمام مراحل مدنظر داشته باشید.
- اندازه یا سایز طرح در نشان دادن اهمیت هر بخش از کار نقش بسزایی دارد. در حین طراحی سایزهای مختلف را امتحان کنید و اندازه‌ی مناسب را انتخاب کنید.

○ نقش رنگ در تایپوگرافی مانند سایر عناصر تبلیغاتی بسیار حائز اهمیت می باشد. رنگ باید به گونه ای باشد که جلوه و زیبایی طرح را بیشتر نشان دهد. گاه با انتخاب رنگ نامناسب چشم نواز بودن طرحی که به درستی طراحی شده است از بین می رود.

○ در نهایت دیدن و الهام گرفتن از سایر آثار هنری را فراموش نکنید. مجموعه ی بی بدلیل هنر خوشنویسی ایرانی می تواند منبع بسیار خوبی برای الهام گرفتن باشد. کمی جستجو کنید و الهام بگیرید، اما توصیه ی همیشگی تیم ظریف گرافیک به تمام دوستداران هنر و گرافیک " ببینید، الهام بگیرید، ایده پردازی کنید، اما کپی نکنید."

سلسله مراتب نیز یکی از اصول مهم در تایپوگرافی می باشد. در این تکنیک سعی می کنیم محتوا را در سه سطح به کاربر نشان دهیم. به این ترتیب محتوا از بزرگترین اندازه به کوچکترین آن مرتب شده و یک نقطه شروع برای خواندن متن نمایش داده می شود .

بعضی از طرح ها به اندازه ای شلوغ هستند که کاربر را خسته می کند. برای جلوگیری از این شلوغی باید سلسله مراتب تایپوگرافی رعایت شود. شاید کمی عجیب به نظر برسد اما طرح خود را مانند یک فیلم در نظر بگیرید که باید بهترین بازیگران را برای آن انتخاب نمایید. هر کدام از این بازیگران باید به نوبه ی خود خوب عمل کنند و با فونت های دیگر نیز همخوانی داشته باشند. در انتخاب فونت برای طراحی های خود باید سه معیار کیفیت، هماهنگی و ویژگی خاص هر کدام را در نظر داشته باشید. با اینکار هر فونتی که انتخاب می کنید، در عین کیفیت و خاص بودن، کامل کننده ی سبک های دیگر نیز خواهد بود.

سامانه اطلاعات جامع
فعالیت های اقتصادی